

Sopimus elintapaohjauksen toteutuksesta kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä

Khall 02.05.2023 § 350

Valmistelija

Liikuntasihteeri Tuomas Mikkola
Vapaa-aikavastaava Katja Kyllönen
Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Elintapaohjausta on kehitetty Etelä-Pohjanmaalla aktiivisesti jo vuosien ajan. Taustalla on mm. vuosina 2017–2018 toiminut elintapaohjauksen VESOTE-kärkihanke, jossa oli mukana yhteensä 10 sairaanhoitopiiriä ja jota hallinnoi UKK-instituutti. Kehittämistyötä on sen jälkeen jatkettu elintapaohjauksen maakunnallisessa kehittämisverkostossa, jossa edustettuna ovat kunnat, hyvinvointialue, järjestöt ja oppilaitokset. Etelä-Pohjanmaalle on viime vuosina syntynyt toimintamalleja, joissa kuntien liikunta- ja vapaa-aikapalvelut tekevät yhteistyötä terveydenhuollon kanssa tarjoamalla liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen palveluita. Parhaimmillaan palvelu toteutuu tiiviissä yhteistyössä kunnan liikuntaneuvojan/hyvinvointivalmentajan ja hyvinvointialueenterveydenhoitajan kanssa, jolloin on muodostunut ns. yhteisasiakkuus.

Hyvinvointialueen on tehtävä alueellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä myös muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021).

Hyvinvointialueen tulee sopia yhteistyöstä, työnjaosta ja palvelujen yhteensovittamisesta, mikäli sosiaali- ja terveystalvoluta kootaan suurempiin kokonaisuuksiin, sekä sovittaa yhteen terveydenhuollon palvelujaan kunnallisten ja valtion palvelujen kanssa. Elintapaohjauksen kokonaiskoordinaation vastuu on hyvinvointialueella ja yhteistyöstä, työnjaosta sekä palveluiden yhteensovittamisesta tulee sopia. Elintapaohjauksen yhdyspintapalveluista suositellaan laadittavan kumppanuussopimukset ja hyvinvointialueelle sekä kuntaan tulee määrittellä vastinparit.

Laadukkaan elintapaohjauksen edellytyksenä on myös riittävä resurssointi osaamiseen ja henkilöstöön. (STM 2022, Elintapaohjauksen tarkistuslista). Elintapaohjauksen toteutuksen osalta on tarkoitus laatia nyt yhdyspintasopimus kuntien ja hyvinvointialueen välille. Sopimus koskee Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sekä kuntien välisestä yhteistyöstä 18 vuotta täyttäneiden potilaiden ja asiakkaiden kohdennetun elintapaohjauksen toteutuksessa.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue on lähettänyt sopimusta koskien lausuntopyynnön ja pyytää lähettämään lausunnon 14.5.2023 mennessä.

Liite

Sopimusluonnos

Esittelijä

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Päätösehdotus:

Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan Kuortaneen kunnan puolesta sopimuksesta elintapaohjauksen toteutuksesta kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä seuraavaa:

Lähtökohtaisesti lausuttavana oleva sopimusluonnos on hyvin valmisteltu, mutta sitä on vielä hyvä tarkentaa tietyin osin. Ylipäänsä sopimuksessa olisi tärkeää vielä selkeyttää kuka toimija tekee mitäkin elintapaohjaukseen liittyen.

Sopimusluonnoksen kohdassa 7 (Kohdennetun elintapaohjauksen palveluketju) olisi hyvä olla graafinen kaavio, joka selkeyttäisi kohdan sisältöä paremmin. Siinä olisi hyvä tuoda esiin esimerkkejä kunnan muista hyvinvointipalveluista, jotka kohdistuvat elintapa-asioihin. Olisiko esimerkiksi kunnan seurantakäyntien sisältöä

mahdollista vielä hieman tarkentaa?

Sopimusluonnoksen kohdassa 6 todetaan kunnalla olevan mahdollista hankkia elintapaohjauksessa tarjottavan palvelunsa myös alihankintana ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Kunta voi kuitenkin käyttää sopimuksessa tarkoitettua palvelun tuottamiseen vain hyvinvointialueen hyväksymiä alihankkijoita. Olisikin syytä rakentaa esimerkiksi päivittyvä verkkosivusto, josta kävisi ilmi mitkä ovat hyvinvointialueen hyväksymiä palveluntuottajia.

Sopimusluonnoksessa kohdassa 12 (Sopimuksen muuttaminen ja irtisanominen) todetaan toiminnan toteutumista ja vaikuttavuutta seurattavan ja että sopimus on tarvittaessa mahdollista saattaa tarkasteltavaksi hyvinvointialueella yhdyspintatyön sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakuntaan. Tässä yhteydessä tulisi mainita että sopimusta seurataan ja voidaan tarkastella myös sopimuksen toisessa osapuolella eli kunnassa. Samoin sopimuksen irtisanomismahdollisuus tulee hyvinvointialueen ohella olla myös kunnalla.

Sopimuksessa olisi tärkeää olla kirjattuna maksimimäärä sen osalta, paljonko hyvinvointialue saa lähettää asiakkaita kuntakohtaisesti elintapaohjaukseen. Tämä maksimimäärä tulee suhteuttaa kunnan toimintaan käytettävissä oleviin resursseihin.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin

Lisätietojen antaja

Liikuntasihteeri Tuomas Mikkola, tuomas.mikkola@kuortane.fi, 040 631 7442
Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki, teemu.puolijoki@kuortane.fi, 050 406 6645

Sivla 15.11.2023 § 206
852/00.01.01.02/2023

Valmistelija

Liikuntasihteeri Liisa Reinola

02.05. Kunnanhallitus antoi lausuntonsa sopimuksesta elintapaohjauksen toteuttamisesta kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä. Hyvinvointialue on tarkentanut sopimusta pyydetyiltä osilta ja tiedustelee nyt Kuortaneen kunnan halukkuutta allekirjoittaa sopimus. Muita E-P:n kuntia on lähdössä, tai jo mukana sopimuksessa noin kymmenkunta ja hyvinvointialue luo näille kunnille oman verkoston, sekä valmistelee potilastietojärjestelmää neuvojien käyttöön. Potilastietojärjestelmään pääsy kirjaamaan on oleellinen osa neuvonnan prosessimaista toteutumista, sekä yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Kirjausten näkeminen mahdollistaa sujuvamman yhteistyön ja prosessin toteutumisen seuraamisen, sekä tarjoaa valmiin raportointi työkalun kunnalle (esim. montako uutta kirjausta tehty vuodessa). Elintapaohjauksen kokonaiskoordinoinnista vastaa hyvinvointialue.

Yhteistyösopimuksessa sovittavan elintapaohjauksen pääasiallinen kohderyhmä ovat seuraavat aikuisväestön kohderyhmät:

- kohonnut tyyppin 2 diabetesriski
  - o tyyppin 2 diabeteksen riski vähintään kohtalaisesti kohonnut (riskipisteet ≥ 12)
- metabolinen oireyhtymä eli useita terveyttä uhkaavia häiriöitä yhtä aikaa
  - o metabolisen oireyhtymän ehdoista vähintään 3 täyttyy
- suurentunut muistisairauksien riski
  - o FINGER-riskitestin pistemäärä ≥ 6
- uniapneapotilaat
  - o uniapneadiagnoosin saaneet potilaat, joilla elintapahoito on osa sairauden hoitoa

Käytännössä siis hyvinvointialueelta ohjataan asiakas Kuortaneen kunnan tarjoaman liikuntaneuvonnan pariin, jos neuvonnasta koetaan olevan hyötyä yksilön terveyden edistämiseksi, hoitotasapainon löytymiseksi, sekä asiakas on itse kiinnostunut palvelusta. Kunnat vastaavat prosessin aikana erityisesti liikuntaneuvonnan toteutuksesta omien resurssiensa mukaisesti. Alku-, keski- ja loppumittaukset toteuttaa Hyvinvointialue.

Liite	Sopimusluonnos elintapaohjauksesta 18.8.2023
Esittelijä	Kirjastonjohtaja-vapaa-aikavastaava Katja Kyllönen
Päätösehdotus:	Sivistyslautakunta hyväksyy liitteenä olevan sopimuksen ja sopimukseen kirjataan 0,1 htv liikuntasihteeriltä elintapaohjauksen toteuttamiseen.
Päätös:	Ehdotus hyväksyttiin.
Lisätietojen antaja	Liikuntasihteerin Liisa Reinola, liisa.reinola@edu.kuortane.fi , p. 040 631 7442